

2011. március 8. kedd
Apostolok Cselekedetei 24,1–21

Dr. Kozma Zsolt

Pált vádolják Félix előtt

^{24,1}Öt nap múlva azután lement Anániás főpap néhány vénnel és egy Tertullusz nevű ügyvéddel, és panaszt tettek a helytartónál Pál ellen. ^{24,2}Amikor behívták, Tertullusz így kezdte vádolni: ^{24,3}"Nagy békességet biztosítasz számunkra, nagyra becsült Félix, és üdvös változások történnek népünk javára a te gondoskodásod folytán. Ezt mindenkor és mindenütt teljes hálával ismerjük el. ^{24,4}De hogy hosszán ne fáraszsalak, kérlek, hallgasd meg rövid beszédünket, jóindulattal. ^{24,5}Mi ugyanis megállapítottuk, hogy ez az ember valóságos pestis, lázadást szít a földkerekségen élő valamennyi zsidó között, és a názáreti irányzat feje. ^{24,6}A templomot is meg akarta szentségteleníteni, de elfogtuk, (és a mi törvényünk szerint akartuk elítélni ^{24,7}Liziász ezredes azonban odajött, és erőszakkal kivette őt a kezünk közül, ^{24,8}és azt parancsolta, hogy vádlói hozzád jöjjenek.) Magad is tudomást szerezhetsz mindarról, amivel vádoljuk, ha őt kihallgatod." ^{24,9}Csatlakoztak ehhez a vádhoz a zsidók is, és bizonygatták, hogy mindez valóban így van.

Pál védekezése Félix előtt

^{24,10}Ezután Pál, amikor intett neki a helytartó, hogy beszélhet, így szólt: "Mivel tudom, hogy sok éve vagy már bírja ennek a népnek, nagyobb bizalommal védekezem a magam ügyében. ^{24,11}Megtudhatod, hogy nincs több, mint tizenkét napja, hogy feljöttem Jeruzsálembe imádkozni. ^{24,12}De nem láttak engem sem a templomban, sem a zsinagógákban, sem a városban bárkivel is vitatkozni vagy a nép között lázadást szítani. ^{24,13}Azt sem tudják rám bizonyítani, amivel most vádolnak. ^{24,14}De azt megvallom előtted, hogy én a szerint a tanítás szerint, amelyet ők eretnkségnek mondanak, úgy szolgálok atyáim Istenének, hogy hiszek mindabban, ami megfelel a törvénynek, és ami meg van írva a próféták könyvében. ^{24,15}És azt remélem Istentől, hogy - amit ők maguk is várnak - lesz feltámadásuk mind az igazaknak, mind a gonoszoknak. ^{24,16}Ezért magam is arra törekszem, hogy lelkiismeretem mindenkor tiszta legyen Isten és emberek előtt. ^{24,17}Több év múltán eljöttem népemhez, hogy alamizsnát adjak, és áldozatokat mutassak be. ^{24,18}A tisztulási fogadalom teljesítése közben talált rám a templomban néhány Ázsiából való zsidó, nem pedig csődületben vagy lázítás közben. ^{24,19}Nekik kellett volna megjelenniük előtted, és vádolniuk engem, ha valami panaszuk van ellenem. ^{24,20}Vagy mondják meg ezek maguk: találtak-e bennem valamilyen vétket, amikor a nagytanács előtt álltam. ^{24,21}Ha csak azt a kijelentést nem, amelyet közöttük állva kiáltottam: A halottak feltámadása miatt vádolnak engem ma előttetek."

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Pál cézáreai fogságának a leírása egy felvezető mondatban (1.v.) és három jól kivehető szövegegységben áll az olvasó előtt: 1. Tertullusz vádbeszéde (2–9.v.), 2. Pál védekezése (10–21.v.) és 3. Félix intézkedése (22–27.v.). Ebből az első kettő a mai textus.

Felvezetés (expoziáció)

Beteljesedett mind a zsidók, mind a római hatóság szándéka: megalakult a perrendtartás háromszöge: bíró, vádlók, vádlott. A zsidók egyértelműen azt akarják, hogy formálisan is vádemelés történjék.

1. Tertullusz vádbeszéde

Pálnak a tanácsból történt kimentése (23,23–35) után öt nappal egypár tanácsbeli vén kíséretében megjelenik Cézáreában Anániás főpap és a vezérszónok, a beszédpárbaj¹ zsidó megbízottja, Tertullusz ügyvéd. Latin neve szerint feltételezhetjük, hogy ez utóbbi a szórványzsidóságból jött, ismerte mind a

¹ Roloff kifejezése.: In: ROLOFF, JÜRGEN: *Die Apostelgeschichte*, NTD. Göttingen, Vandenhoeck-Ruprecht, 1981. 335.

hivatalos nyelvet, mind a zsidó és a római jogot s az ügyet könnyebben tudta a helytartó elé vinni. Beszéde a retorikai művészet ékes darabja. Már a megszólítással meg akarja Félixet nyerni az ügynek. Felsorolja érdemeit és hálás, hogy Júdának és Samáriának ilyen kormányzója van. Hízeleg: nem áttal hálát adni a Félix által teremtett békességért és a zsidók számára üdvös változásokért. Pedig bizonyára ismeri a helytartó áldatlan tevékenységét, hogy sok szenvedést okozott a zsidóknak, s egy lázadásukat is elfojtotta, amelyre utalás történik a 21,38-ban.² Ezt nevezi a nagyhangú ügyész „rendezett állapotnak” (κατορθώματα, új ford. üdvös változások). Három vádpontot tár elő:

a. Ragályos pestisként lázadást szít mindenütt a „földkerekségén” (οἰκουμένη), s ez az azokat a területeket jelenti, amelyeket Pál bejárt három útja alkalmával, elismerve ezzel a misszió eredményességét. Jól tájékozott ugyan, de tudnia kellett, hogy az apostol prédikációi nem keltettek zendülést. Ehhez hasonló a tanács vádja Pilátus előtt Jézus ellen: félrevezeti népünket (Lk 23,2).

b. Pál a nazarénusok irányzatának előjárója, s a herezis (αἵρεσις) itt nem szektát jelent, hanem irányzatot, mint a farizeusoké (15,5) és szadduceusoké (5,17). Arról akarja meggyőzni a helytartót, hogy ez az irányzat Róma-ellenes.

c. A templomot is meg akarta szentségteleníteni – megismétli a zavart keltő ázsiai zsidók előbbi vádját (21,28–29). A rómaiak védték a templomot, mert onnan zendülések indulhattak ki. A három vádponttal Tertullusz arról akarja meggyőzni Félixet, hogy itt elsősorban nem zsidó vallási kérdésekről van szó.

2. Pál védekezése

Igazának tudatában, Pálnak nincs szüksége védőügyvédre. Bevezető szavaiban dicséri ugyan a helytartó jártasságát, de nem hízeleg. Mindenesetre ő is meg akarja nyerni Félixet, hogy tárgyilagosan ítélezzék.

a. Tisztázza, hogy nem lázító, eltekint a „földkerekségtől”, jeruzsálemi 12 napos tartózkodása pedig áttekinthető: 1–2. nap: megérkezés és kapcsolat az ősgyülekezettel, 3–9. nap: tisztulás a templomban, 10–11. nap letartóztatás és a várban töltött idő, 12. nap utazás Cézáréába (21,17–23,32 versek). Ez idő alatt a vádlók nem láthatták, a lázítás vádját nem tudják igazolni. Az ázsiai zsidóknak kellene itt lenniük, ők az igazi szemtanúk.

b. Bevallja, hogy az új tanítást (út = ódós, mint a 9,2-ben: az Úr útja) szolgálja, de ez társadalmilag nem veszélyes, nem külön felekezet, nem eretnokség, hanem a zsidó váradalmak igaz beteljesedése. Mindenütt a „törvény és a próféták” szerint tanít, s ezt is jelenti, hogy hisz az igazak és a gonoszok feltámadásában (Dán 12,2), amint azt már kifejtette (23,6). Nem vétett tehát sem az atyák hite, sem a római jog ellen. Újból tiszta (ἀπρόσκοπος, botránkozás nélküli) lelkiismeretére hivatkozik (23,1).

c. A templomot pedig nem szentségtelenítette meg, sőt azzal, hogy áldozatot mutatott be és elvégezte a tisztulási szertartást (21,26), éppen megszentelte azt, illetve ezekkel is hithű zsidóságát igazolta. Alamizsnát is hozott, kifejezve hovatarozását („eljöttem népemhez”).

² Részletesen beszámol erről Josephus Flavius: *Antiquitates*, 20.182.

1. Egyedül

Rosszhiszemű ellenségek, vagy jóhiszemű közömbösök vesznek sokszor körül. Pál így áll vádlottként a zsidók és a római hatóság között. Erről panaszkodik Illés (1Kir 18,22; 19,10,14; Róm 11,3; Ézs 49,21), ez volt az első századok mártírjainak a sorsa is, s bizonyára közülünk is többen élték már át az elhagyatottságot. Ebben a helyzetben Pált erősíti igazságának a tudata, tiszta lelkiismerete és Istenbe

vetett reménysége (15.v.), s ezekkel felfegyverezve, még védőügyvédre sincs szüksége. Talán azonos helyzetbe, életveszélybe nem kerülünk, de hasonlóra számíthatunk. Azt kell kérnünk Istentől, hogy a lehetetlen vádak keresztüzében adjon nyugalmat és élesítse elménket. Nyugalmat akkor is, amikor körülöttünk az indulatok elszabadulnak, tiszta gondolkozást, józan érvelést, amikor hamis vádak ellen kell védekeznünk. Pál egész, megújult életében tudta, látomásban, álomban Isten megjelentette, hogy soha sincs egyedül, az Úr vele van. Kálvin így ír erről: „Ezért, ha valamikor megtörténik, hogy egy magára hagyatott kegyes embert az ellenségnek nagy száma ostromol, gondoljon az ilyen erre a történetre, s a rettegés helyett szedje össze bátorságát, miként Dávid is int az ő példája által: Ha tábor fog körül, nem fél szívem, mivel te velem vagy (Zsolt 27,3).”³

2. Vallani és vállalni

Pál sohasem tagadta meg zsidóságát, ezt mindegyik védőbeszédében vállalja, mint ahogyan Isten nem kívánja keresztyén gyermekeitől, hogy forduljanak szembe azokkal, akikkel teremtett közösségben vannak. De ez a Pál most külön utakon (ÚF tanítás, 14.v.) jár, ezt megvallja: igen, ő „nazarénus”, a Názáreti Jézus útját választotta. Természetes az, hogy a templomban református keresztyéneknek valljuk magunkat, s az is, hogy baráti körben sem tagadjuk. De ez a vallomás elhangzik-e akkor is, amikor mások eretnekeknek, szektásoknak bélyegeznek? Manapság öntudatosan valljuk magunkat magyarnak – s ez rendjén van. De Isten elvárja tőlünk, hogy ne cégéresen, ne hivalkodva, de tiszta, meggyőzött lelkiismerettel minden körülmény között valljuk: testestől, lelkestől, akár élek, akár halok, nem önmagamé, hanem az én Uramé vagyok (HK 1. fejelet). A 14–16. versek a megvallás és a vállalás útját jelölik ki a keresztyén ember számára, amit a versek vezérszavai mutatnak: törvény és próféták – feltámadás – lelkiismeret. Mindaz, amit ezen az „úton” vállalunk lehet és kell, a Szentírásban (törvény és próféták) gyökerezik, csak innen érkezhetünk el keresztyén hitünk sarkalatos kérdéséig, a feltámadásig, amit pedig a tiszta, botránkozás nélküli lelkiismerettel tudunk és kell elfogadni. Ha nem a Szentírás a mérce és a kiinduló pont, akkor a feltámadás bolondság, ahogyan Fesztusz válaszol az apostolnak (26,24) s ahogyan a görögök (pogányok) is bolondságnak tartják az ilyen beszédet (1Kor 1,18–25). Akik pedig a feltámadásról szóló bibliai üzenetet nem fogadják el, azoknak hiábavaló a hitük (1Kor 15,14–17), azok nem lehetnek tiszta lelkiismeretű, jó keresztyének.

3. A kilátásba helyezett szenvedés

Pál szorult helyzete részesedés Krisztus szenvedésében (Lásd a 23,23–35 magyarázatát), de nem csupán ez kapcsolja őt össze az Úrral, hanem az, amit Jézus a kiküldendő tanítványainak mond. Zsinagógákba, hatóság és felsőbbség elé viszik majd őket, farkasok közé, törvényszékek, helytartók, királyok elé, megverik őket, s védekezniük kell, de a Szentlélek megtanítja őket arra, hogy mit mondjanak. Az evangéliumot minden nép előtt hirdetniük kell (Mt 10,16–20; Mk 13,9–11; Lk 12,11–12). Ezt helyezi az Úr kilátásba Pálnak is, amikor elküldi a szolgálatra (ApCsel 9,16). Isten nem ígér az övéinek szenvedésmentes életet, s jutalmuk is „csak” annyi, hogy nevük fel van írva a mennyben (Lk 10,20).

³ I. m. 264.